

Bibliotheek voor zelfstudie
Het vraagstuk van de vakbeweging
Garaudy, R.

De strijd om de lonen en het wetenschappelijk socialisme

www.MinisterieVanPropaganda.org

BIBLIOTHEEK

VOOR ZELFSTUDIE

HET VRAAGSTUK VAN DE VAKBEWEGING

4.

Roger Garaudy

DE STRIJD
OM DE LONEN
EN HET
WETENSCHAPPELIJK
SOCIALISME

ROGER GARAUDY

**De strijd om de lonen
en het
wetenschappelijk
socialisme**

„Als de arbeidersklasse afstand deed van haar algehele verzet tegen de inbreuken van het kapitaal, dan zou zij zich er toe verlagen nog maar een vormeloze, vertrapte, massa van uitgehongerde wezens te zijn, die men helemaal niet meer te hulp zou kunnen komen.” (Karl Marx).

De Franse arbeiders hebben zo pas een grote veldslag in de klassenstrijd geleverd. Op het ogenblik, waarop de geldmachten uit Frankrijk en Amerika hun bestaansrecht bedreigden, op het ogenblik, waarop de regering, als een willig werktuig -van deze machten, aan deze aanval van het kapitaal versterkingen toevoerde in de vorm van onderdrukking door het apparaat van politie, justitie en leger, in de vorm van vorderingen en „worgwetten", is de strijd van de arbeiders voor hun loon een onderdeel geworden van de strijd van het gehele volk voor zijn democratische vrijheden en zijn nationale onafhankelijkheid.

De stakingen van November-December 1947, vastberaden en dapper gevoerd door miljoenen Franse arbeiders, zijn slechts een onderdeel van een grotere strijd, die zich bovendien met de dag uitbreidt. Men kan van deze stakingen zeggen, hetgeen Marx van die van 1845 zei:

„In deze strijd verenigen en ontwikkelen zich alle elementen, die nodig zijn voor een toekomstige slag." 1)

Deze machtige vlucht van het initiatief, de kracht en de heldenmoed der massa's, legt ons nieuwe theoretische, politieke en organisatorische taken op.

Een van deze taken is onze ideologische werkzaamheid op te voeren tot het peil van de werkzaamheid en strijdbaarheid der massa's.

Het wetenschappelijk socialisme stelt ons in staat om aan deze strijd om de lonen zijn grote betekenis te geven. Het is zaak om in het volle daglicht te stellen: 1e. de perspectieven van de huidige aanval van het kapitaal op het levenspeil der arbeidersklasse, 2e. de perspectieven van de strijd der arbeidersklasse om haar bestaansrecht en 3e. het verband tussen deze strijd en de richting waarin de geschiedenis zich beweegt.

1. DE PERSPECTIEVEN VAN DE AANVAL OP DE LONEN.

De stakingsbeweging van November-December 1947 is het antwoord van de arbeidersklasse geweest op een aanval van het kapitaal op haar bestaansrecht.

1) Karl Marx: Elende van de filosofie, II § 4

„dat de strijd om een loonsverhoging slechts als. gevolg van voorafgaande veranderingen begint en dat hij het noodzakelijke gevolg is van voorafgaande veranderingen in de productiehoeveelheid, in de productieve kracht van de arbeid, in de waarde van de arbeid, in de waarde van het geld, in de vermeerdering of verdichting van de uit de arbeiders getrokken arbeid, in de schommelingen der markt prijzen . . . met één woord: reacties van de arbeiders tegen de voorafgaande handelingen van het kapitaal.")

Het is nauwelijks nodig om de onbetwistbare feiten, die meer dan ooit een dergelijke bewering rechtvaardigen, in herinnering te roepen. Terwijl zowel de werkgeversorganisaties als de officiële deskundigen en de vakverenigingen het bestaansminimum op ongeveer 10.800 francs schatten, hadden in de maand December meer dan twee derden van de Franse werkers een maandloon dat minder was dan 10.000 francs. Bovendien heeft de prijsstijging als gevolg gehad dat de koopkracht van de franc in November jl. met 50% verminderde.

Bij deze absolute loonsverlaging komt een aanhoudende verlaging van het levenspeil der

- 1) *Karl Marx, Loon, prijs en winst, Pegasus Amsterdam, 1947, blz. 78*

arbeidersklasse. Immers, terwijl de productie, dank zij de inspanning der arbeidersklasse, het vooroorlogse peil weer heeft bereikt, is haar aandeel in het nationale inkomen met 35%

verminderd. Het verschil tussen de luxe van de kleine groep der kapitalistische uitbuiters en de groeiende ellende der werkers komt met de dag duidelijker tot uiting.

Sinds de bevrijding zijn de prestaties van iedere arbeider afzonderlijk toegenomen, hetgeen een versneld verbruik van zijn krachten meebracht. Maar een loonsverhoging, welke dit aftappen van zijn werkkraft had kunnen compenseren, heeft hier niet tegenover gestaan. De kapitalistische uitbuiting is zodoende sterker geworden.

Tenslotte heeft het uitleveren van de Franse markt aan de Amerikaanse economie reeds zijn verwoestingen aangericht in de film- en automobiellindustrie; hierdoor dreigt voor de arbeiders gezamenlijk werkloosheid, hetgeen door de ervaring in Italië wordt bevestigd. Het groter worden van de „industriële arbeidsreserve" tot een leger van werklozen zou een beslissende factor worden voor het stuk slaan van de lonen.

Door strijd te leveren voor hun lonen storten de arbeiders zich maar niet zo in een of ander avontuur. Zij beantwoorden een aanslag van het kapitaal op hun bestaansrecht, doordat zij verhinderen, dat de wilde aanval

De uitbuiting van de werkkraft heeft niet als grens de uitputting van de afzonderlijke arbeider.

Een van de belangrijkste resultaten van de marxistische leer van waarde en meerwaarde is de wetenschappelijke definitie van het loon. Het loon is de prijs van de arbeidskracht,

„daar de waarde van de arbeidskracht bepaald wordt door de waarde van de eerste levensbehoeften, die nodig zijn om de arbeidskracht voort te brengen, te ontwikkelen, te behouden en te doen voortduren" 1) •

Het zou dus de indruk kunnen wekken, dat het kapitaal door eigenbelang er toe geleid wordt om de arbeidskracht te sparen, zoals de eigenaar van een paard zijn dier spaart. Onder het *slavenstelsel* is het inderdaad zo: *„De eigenaar van een slaaf koopt zijn arbeider zoals hij een paard koopt. Als hij een slaaf verliest, verliest hij een kapitaal, dat hij slechts kan vervangen door opnieuw een uitgave te doen op de slavenmarkt" 2)*

In het *kapitalistische stelsel* is het niet zo gesteld. De werkgever koopt de werkkraft

1) *Loonarbeid en Kapitaal.*

2) *K. Marx, Het Kapitaal.*

van een mens slechts voor een beperkte, tijd: acht, tien, twaalf uur per dag en niet in eens voor geheel zijn leven. De arbeider, afgebeeld of uitgehongerd '(al. naar gelang men de duur of de

intensiteit van zijn werk opvoert of zijn loon vermindert) kan dan gerust snel sterven. Degene die verdwijnt wordt onmiddellijk vervangen. Niets verandert aan dit treurspel, wanneer op het toneel de ene speler door een andere wordt vervangen.

In 1840 slaakte een industriëel van Thann, terwijl hij de statistieken over de arbeiderssterfte aanhaalde, een noodkreet tot de Franse werkgevers, terwijl hij voor hun ogen het toekomstbeeld tekende van een volledige degeneratie en ontvolking, welke hen zou beroven van arbeidskrachten.

Dit is inderdaad de enige rem, welke de kapitalistische uitbuiting van de mens kent en de geschiedenis heeft bewezen, dat hij slechts in werking treedt lange tijd nadat de ellende zijn dodelijke verwoestingen heeft aangericht: „Na mij de zondvloed!“ Dat is het devies van iedere kapitalist en van iedere kapitalistische staat. Het kapitaal bekommert zich in het geheel niet om gezondheid of leven van de arbeider, tenzij het er door de maatschappij toe wordt gedwongen.

Marx toont aan, dat wanneer een arbeider zijn arbeidskracht verkocht heeft,

gedwongen zich te verenigen, tot een klasse te worden en zich een wet te stellen, die als een onoverkomelijke maatschappelijke hinderpaal hen verhindert zich „vrij” te verkopen aan de kapitalisten en zodoende zich zelf en hun nakomelingen tot de dood en de slavernij te bestemmen.” 1)

Aangezien de kapitalistische productie tot doel heeft het voortbrengen van meerwaarde, overschrijdt het kapitaal, iedere keer als het dit kan, niet alleen de zedelijke grenzen, maar eveneens de uiterste, zuiver natuurkundige wetten van arbeidsdag en loon. Het is dus niet de natuurlijke instandhouding van de arbeidskracht, die de grens van werkdag of loon bepaalt. En dit is volstrekt onafhankelijk van de goede of kwade gezindheid van de afzonderlijke kapitalist; de innerlijke wetten van de kapitalistische voortbrenging en het spel van de concurrentie dringen zich aan hem op als van buiten af dwingende wetten.

Het levenspeil van de arbeider wordt dus noch naar boven noch naar onder beperkt door een of andere „ijzeren wet” of „noodlottige cirkelgang”. Het is, volgens de uitdrukking van Marx,

1) Karl Marx, Het Kapitaal.

De verlaging van de arbeider en de „braspartijen" van het kapitaal.

„Een mens, die niet over vrije tijd te beschikken heeft, wiens ganse levenstijd, afgezien van de zuiver lichamelijke onderbrekingen door slaap, maaltijden enz., door zijn arbeid voor de kapitalist in beslag genomen wordt, is minder dan een lastdier. Hij is enkel een machine tot voortbrenging van rijkdom voor anderen, lichamelijk gebroken en geestelijk verdierlijkt. En toch toont de ganse geschiedenis der moderne industrie, dat het kapitaal, waar het niet in toom gehouden wordt, onbekommerd en genadeloos werkt om de gehele arbeidersklasse tot dit uiterste peil te verlagen." 2) De geschiedenis van het kapitalisme, vooral sedert de industriële revolutie, levert op dit punt een bloedig en onweerlegbaar getuigenis. Het is voldoende om de enquête van Villermé uit 1840 over te lezen om in te zien met welk volslagen gemis aan menselijkheid

1) Karl Marx, *Het Kapitaal*.

2) Karl Marx, *Loon, Prijs en Winst*, bl. 15, Pegasus 1947.

„de bourgeoisie haar eigenbelang verdedigt met alle macht waartoe zij in staat is, dankzij de eigendom en dankzij de staat, die tot haar beschikking staat" 1).

Toen de loonslavernij der volwassenen niet meer voldoende was voor de kapitaalsopeenhoping, was het niet uitsluitend in Engeland, dat Pitt cynisch aan de industriëlen de raad gaf, om de prijs van de arbeid te verlagen: Neem de kinderen! In Frankrijk moesten wij voor de beperking van de arbeidsduur voor kinderen van 8—12 jaar tot 8 uur en voor kinderen van 12—16 jaar tot 12 uur, wachten tot de wet van 22 Maart 1841, tenminste in principe. De wet liet trouwens de nachtarbeid voor deze kinderen oogluikend toe en het verzet van de werkgevers was zodanig dat er geen inspecteur werd aangesteld om de uitvoering der wet te controleren. Zij bleef een dode letter en kon niet verhinderen, dat de werkgevers het bloed der kinderen in kapitaal omzetten.

De grens van de arbeidsdag der volwassenen was onbeperkt tot aan de Februari-revolutie van 1848. Zij was 14 à 15 uur, soms meer. Het decreet van 2 Maart 1848 stelde hem vast op 10 uur. Maar na de onderwerping van de proletariërs en de schietpartijen van de Junidagen, ging de bourgeoisie opnieuw tot de aanval over: de wet van 5 September 1850

- 1) *F. Engels, de toestand der arbeidersklasse in Engeland.*

De massale toepassing van de stoommachine in de industrie verlaagde de mens nog meer, tot een „aanhangel van de machine". „*Degene, die van zijn jeugd af iedere dag 12 uur en meer speldenknoppen heeft gemaakt of tandraderen heeft gevijld . . . hoeveel gevoelens en vermogens, een mens waardig, zal hij hebben overgehouden, wanneer hij dertig jaar wordt?*"
1)

De stalen machine van het kapitalisme gaat niet alleen vrouwen en kinderen opnemen: om de prijs van de arbeidskracht te verlagen zijn de grote Amerikaanse ondernemingen met het taylorstelsel er niet voor teruggedeesd om voor sommige karweitjes aan de lopende band systematisch gedegeneerden of onvolwaardigen in dienst te nemen.

Deze systematische vernedering van de mens in de arbeider biedt het kapitaal niet alleen een economisch maar ook een politiek voordeel: toen Taylor aan arbeiders, die hem technische verbeteringen voorstelden, ten antwoord gaf: „Ik verbied jullie te denken; daar worden anderen voor betaald,"

1) *F. Engels, De toestand der arbeidersklasse in Engeland*

openbaarde hij niet alleen het industriële maar ook het maatschappelijke ideaal van het kapitalisme. Niet alleen van de arbeider slechts de vleselijke machine, die hij in zich draagt, gebruiken, omdat de afschrijving daarvan goedkoper is, maar op deze manier tevens deze

werkmachine uitsluiten van de leidende kringen der maatschappij. De arbeider, die denkt, is de ergste vijand van deze stervende wereld. De kritische geest is dodelijk voor een stelsel, dat om in stand te blijven zijn gebreken en zijn inwendige tegenstellingen moet verbergen.

Wanneer de arbeider zo door de ellende wordt neergedrukt, dat hij geen gelegenheid meer heeft om te denken of om zich te ontwikkelen, loopt hij gevaar de gemakkelijke prooi van misleiders en het willig werktuig van avonturiers te worden. Mussolini ging er in zijn cynisme trots op, dat hij met 12 lire en twee maaltijden per dag plus een uniform van een socialistische werkloze een fascistische huurling kon maken. De ervaring in Duitsland zowel als in Italië heeft deze verschrikkelijke wet bevestigd.

Verlaging en „vervreemding“.

Wanneer de ellende de arbeider tot een zekere graad van verstandelijk, lichamelijk en zedelijk verval heeft gebracht, vertoont zich het grondverschijnsel der kapitalistische

economie in al zijn kwaadaardigheid: doordat de werkkraft van de mens en de mens zelf koopwaar is geworden en goedkope koopwaar, krijgt de arbeider meer en meer het gevoel een ding te midden van andere dingen te zijn en een speelbal van vijandige krachten buiten hemzelf, die hem overheersen en verdrukken.

De verhoudingen tussen de mensen onderling

„gaan er voor hem uitzien als verhoudingen tussen dingen. Om een overeenkomst te vinden moeten wij gaan naar de nevelachtige regionen van de godsdienstige wereld. Hier schijnen de producten van het menselijke hoofd een eigen leven te hebben. Ik noem dat het fetichisme."1)

Op het diepst van zijn vernedering bevindt dan de mens, koopwaar geworden, onderworpen aan alle grilligheden van een markt vol anarchie, ontdaan van iedere menselijkheid, zich in de omstandigheden, die bij de primitieve mensen de godsdienstige „mystificaties" te voorschijn riepen, Machteloos en vol vrees tegenover de maatschappelijke krachten, waarvan hij de speelbal is, zoals de primitieve mens machteloos en vol vrees was tegenover de natuurkrachten, waarvan hij de speelbal was, scheppen zijn machteloosheid

1) Karl Marx, Het Kapitalisme, hoofdstuk I, S 4.

en zijn angst hem goden: hij gaat alles verwachten van de „voorzienigheid" en niets van zichzelf of van zijn daden. Het is deze verdubbeling van de mens, die Marx „vervreemding" noemt.

De macht der maatschappij verschijnt aan deze enkelingen, niet als hun gezamenlijke macht, maar als een vreemde kracht, buiten henzelf gelegen, waarvan zij noch de oorsprong kennen; noch het doel, een kracht, die zij dus niet meer kunnen beheersen 1).

In deze verlaging van de mens en van zijn gedachtenwereld ligt de voedingsbodem van de kwade ideologieën van bloed en bodem, van berusting, van de overgave aan een „man der voorzienigheid", aan „onfeilbare pausen" of aan „ondoorgrondelijke raadsbesluiten Gods".

Zoals Marx schreef in een brief aan Arnold Ruge van September 1843, kan de verandering in de gedachtenwereld slechts hierin bestaan, dat de mensen zich zelf bewust worden, hun eigen daden op zich zelf betrekken en ophouden zich buiten zich zelf te plaatsen.

Deze poging heeft slechts succes, als er niet gewacht wordt tot de staat van verval bereikt is: de arbeider

„moet trachten zich in deze draaikolk aan de oppervlakte te houden, om zijn menszijn te redden en dat is hem slechts mogelijk in en door de opstand tegen de klasse die hem uitbuit" 2).

1) *Karl Marx, Duitse Ideologie.*

2) *F. Engels, de toestand der arbeidersklasse in Engeland*

„Het laatste woord van de economie zal altijd zijn: strijden of sterven. Zo wordt de kwestie noodzakelijk gesteld.“

II. DE PERSPECTIEVEN VAN DE STRIJD DER ARBEIDERS OM HET BESTAANSRECHT.

„De arbeiders moeten dus trachten uit deze staat van verval te komen, om zich een betere en menselijker toestand te scheppen en dit kunnen zij niet doen zonder zich 'tegen het belang der bourgeoisie, dat juist bestaat in de uitbuiting der arbeiders, te verzetten'. De arbeider be merkt elk ogenblik, dat de bourgeoisie hem als een ding, als haar eigendom behandelt dat hij zijn menszijn slechts kan behouden door zijn haat en zijn verzet tegen de bourgeoisie . . . Het is vanzelfsprekend, dat juist in dit verzet de arbeiders zich het sympathiekst, het edelst en het menselijkst betonen.“

In dit hoofdstuk over de arbeidersbeweging volgt Engels de verschillende groeiperioden van de mens, vanaf het ogenblik, dat hij weigert enkel maar koopwaar te zijn. Eerst persoonlijk verzet, vervolgens georganiseerde acties om met geweld weerstand te bieden aan het invoeren van machines, tenslotte het verwerven van het recht van vergaderen: dit is de voorgeschiedenis van de arbeidersbeweging.

De geschiedenis begint met de mogelijkheid om als massa, van macht tot macht, met de werkgevers te onderhandelen en ook met de bedoeling om het loon te regelen naar de winst van de werkgever.

De arbeiders hebben tegenover zich de wetten van het kapitalistische stelsel en de wetten van Staat, die dit stelsel beschermt. Zij bezitten echter de klare gedachte, dat

„de heerschappij der bourgeoisie uitsluitend berust op de onderlinge concurrentie der arbeiders" 1).

De bourgeoisie tracht deze concurrentie tussen de arbeiders onderling, de bron van

1) *F. Engels, de toestand der arbeidersklasse in Engeland*

De „vrijheid van de arbeid" is nooit iets anders geweest dan de ongebreidelde vrijheid van het kapitaal om de arbeiders te onderdrukken, dankzij de verdeeldheid der arbeiders. „Heren", zei Karl Marx in zijn rede over de vrijhandel (Northern Star, 9 October 1845) ,

„komt niet onder de indruk van het abstracte woord: Vrijheid. Het is niet de vrijheid van de ene mens tegenover de andere, het is slechts de vrijheid, die het kapitaal heeft om de werker te onderdrukken."

Engels omschrijft aldus de betekenis van deze strijd:

„De stakingen zijn weliswaar slechts schermutselingen der voorposten, soms echter ook gevechten van meer belang; zij geven niet de doorslag, maar zij zijn het zekerste bewijs, dat de beslissende slag tussen proletariaat en bourgeoisie nadert. Zij zijn voor de arbeiders de krijgsschool, waar zij zich voorbereiden op het grote gevecht, dat niet meer vermeden kan worden; dit is het gewapenderhand opzeggen van de gehoorzaamheid aan de bourgeoisie, waardoor stuk voor stuk de verschillende

Het klassebewustzijn ontstaat en verscherpt zich in de strijd.

Het is dan ook tijdens deze stakingen, dat in de loop der XIXe eeuw, in Engeland zowel als in Frankrijk, het klassebewustzijn der arbeiders is ontstaan. Aan het eind van zijn studie, constateert Engels, dat

„de arbeiders eensgezind van mening zijn, dat zij tegenover de bezitters een eigen klasse vormen, met haar eigen belangen en beginselen, met eigen gezichtspunten, en eveneens dat bij hen de kracht van de natie berust en haar vermogen om zich verder te ontwikkelen" 1).

De arbeidersbeweging stoot inderdaad niet alleen op de werkgevers en hun bezit; zij stoot ook op de Staat en zijn machtsmiddelen tot onderdrukking: de politie, de justitie, het leger en zelfs de godsdienst.

„De Burgerlijke Staat," schreef Marx in 1860 in de Neue Rheinische Revue, „is niets anders dan een onderlinge verzekering van de burgerklasse tegen haar afzonderlijke leden en tegen de uitgebuite klasse."

1) *F. Engels, de toestand der arbeidersklasse in Engeland*

geschiedkundige van de maatschappij onder Louis-Philippe, Tocqueville, erkende, dat de opstand der zijdewevers uit Lyon in 1831 geschiedde onder het devies Tarieven en in 1834 onder het devies Republiek. Het loonvraagstuk heeft het vraagstuk van de Staat opgeworpen, en iedere nieuwe onderdrukking heeft, doordat zij de verbondenheid van de staatsmachine met het economische stelsel in het daglicht stelde, de strijd der arbeiders voor hun bestaansrecht en de nationale strijd voor de vrijheid nauwer met elkaar verbonden.

Onder de omstandigheden van het tsaristische Rusland mat Lenin dan ook vloed en eb der revolutionaire beweging der massa's af naar de vermeerdering of vermindering van het aantal der stakers 1).

Dus, wat de arbeidersbeweging verovert door haar loonstrijd en haar stakingen, is niet alleen een klaarder bewustzijn van haar belangen en van haar klasse-eenheid, niet alleen het bewustzijn van de onverzoenlijke vijand der arbeidersklasse de bourgeoisie, maar ook het bewustzijn van de klassebetekenis

1)men zie vooral: Lenin, Verzamelde Werken, deel 1.

Utopisch socialisme en wetenschappelijk socialisme.

De belangrijkste zwakte van het socialisme en van het Franse communisme was juist, dat het niet inzag, en dit tengevolge van de betrekkelijke late ontwikkeling van de grootindustrie en van het proletariaat, dat socialisme en communisme slechts op zullen houden enkel een droombeeld te zijn, vanaf het ogenblik waarop zij zullen worden tot de methode van denken en handelen van de arbeidersbeweging zelf.

Het is bijvoorbeeld opmerkelijk, dat zelfs Blanqui, toch degene van de Franse communisten vóór Marx, die het dichtst bij de arbeidersbeweging stond, degene die door Marx genoemd werd „het hoofd en het hart van de Proletarische Partij in Frankrijk" 1), er nooit in slaagde zich op een wetenschappelijk standpunt te plaatsen. Wanneer Blanqui in zijn *Critique sociale* de kapitalistische economie aan een kritische analyse onderwerpt, dan is voor hem het belangrijkste verschijnsel niet het voortbrengen van de meerwaarde en de uitbuiting van de ene mens door de andere,

1) *Brief van Marx aan Dr. Watteau.*

welke de grondverschijnselen zijn voor wie zich plaatst op het wetenschappelijk standpunt van de arbeidersklasse, maar wel de woeker, de kant van het kapitalisme die het belangrijkste is voor de handeldrijvende kleine burgerij en boerenstand, die uit is op credieten of leningen.

Deze Blanqui, die op alle andere gebied Proudhon verre vooruit is, komt op economisch gebied niet boven het kleinburgerlijke standpunt van de aanhangers van Proudhon uit. Vandaar zijn onmacht om zich te verheffen tot het wetenschappelijk socialisme, dat ontstaat uit de versmelting van socialisme en arbeidersbeweging.

Dit is de historische betekenis van deze loonstrijd: in deze strijd ontstaat en scherpt zich het klassebewustzijn van het proletariaat; in deze strijd wordt de eenheid der arbeiders gesmeed en de zin van de noodzakelijke klassenstrijd tegen het kapitaal; in deze strijd openbaart zich de rol van de Staat als klasse-instrument.

III. DE GESCHIEDKUNDIGE BETEKENIS VAN DIT STUK KLASSESTRIJD.

De strijd der arbeiders, beweegkracht van de vooruitgang.

Door aan te tonen, dat de arbeidersklasse

door aan te tonen, dat het proletariaat het slachtoffer en tegelijk de natuurlijke tegenstander is van het kapitalistische stelsel, bewijst Marx tegelijkertijd, dat de klassenstrijd van het proletariaat de beweegkracht is van de vooruitgang der mensheid.

„Opdat een klasse bij uitstek de klasse der bevrijding kan zijn, is het aan de andere kant noodzakelijk, dat een andere klasse openlijk de klasse der onderdrukking is . . . Het proletariaat kan zich zelf niet bevrijden zonder zich van alle overige kringen van de maatschappij te bevrijden en daardoor alle kringen van de maatschappij te bevrijden." 2)

En het is omdat de filosofie van het wetenschappelijk socialisme zich bewust geworden is van deze historische rol van de strijd van het proletariaat, dat Marx tot de conclusie komt, dat:

„de filosofie in het proletariaat zijn stoffelijke wapens vindt, en het proletariaat in de filosofie zijn geestelijke wapens" 3) .

- 1) *Marx, de heilige familie*
- 2) *Marx, inleiding tot de kritiek op de rechtsphilosophie van Hegel*
- 3) *Marx, zelfde werk*

Spontaneïteit der massa's en begrip van de richting waarin de geschiedenis zich beweegt.

Wil dat zeggen, dat het voldoende is zich over te geven aan de spontaneïteit der massa's van het werkende volk, om in de richting te gaan, waar hier de geschiedenis voortschrijdt? Lenin stelde deze bespottelijke uitleg van de marxistische gedachte aan de kaak in twee belangrijke hoofdstukken van „Wat te doen?“. De arbeidersbeweging moet bevrucht worden door de socialistische scholing, die alleen het historisch perspectief kan verlenen.

Tegenover de „economisten“ die de loonstrijd willen beperken tot het beroepsmatige en zakelijke, uitsluitend met de bedoeling om betere voorwaarden te verkrijgen, waarop de arbeidskracht kan worden verkocht, stelde Lenin de juiste houding van het wetenschappelijk socialisme, welke aan deze strijd en aan deze stakingen hun volle betekenis geeft, hun grote politieke, nationale en ideologische „afmetingen“.

„De partij“ — zo zei hij 1) — „leidt de strijd van de arbeidersklasse, niet alleen om voordelige voorwaarden te krijgen bij de verkoop aan de arbeidskracht, maar ook om de maatschappelijke orde te doen verdwijnen, die de niet-bezitters dwingt

1 Wat te doen? Lenin. Keuze uit zijn werken, deel 1, blz. 91. Pegasus 1949.

om zich aan de rijken te verkopen. De partij vertegenwoordigt de arbeidersklasse in haar verhouding niet alleen tot een bepaalde groep van werkgevers, maar ook tot alle klassen van de tegenwoordige maatschappij, met de Staat als georganiseerde politieke macht."

En Lenin heeft vastgesteld, dat het overlaten aan de „spontaneïteit", hetgeen in feite wil zeggen, het afstand doen van de historische perspectieven der arbeidersbeweging, de wortel was van het opportunisme, van het reformisme, die de arbeidersklasse ertoe brengt om zich slechts gedeeltelijke en denkbeeldige verbeteringen ten doel te stellen en zich ideologisch en politiek aan de bourgeoisie te onderwerpen.

Zoals trouwens Lenin zelf hierbij aantekende, betekent dit zich boven de arbeidersbeweging stellen, want de arbeiders leren zelf, in hun loonstrijd, wie de regering is:

„Het is dikwijls de politie, die er mee begint aan de economische strijd een politiek karakter te geven." 1).

Dit is niet uitsluitend de ervaring van Rusland in 1902!!

Door het aan de kaak stellen van de „grondfout van alle economisten, nl. de

1) Wat te doen? Lenin. Keuze uit zijn werken, deel 1, blz. 108/9, Pegasus 1949.

mening dat men het politiek klassebewustzijn der arbeiders kan ontwikkelen, om zo te zeggen van binnen hun economische strijd uit, d.w.z. uitgaande van deze strijd en deze als basis nemend," heeft Lenin 1) tegelijkertijd de ideologische taken getekend van een Communistische Partij, de energie van de arbeidersmassa's waarvan zij het bewustzijn en de gids is, waardig. „Het politiek klassebewustzijn kan aan de arbeider slechts van buiten af worden bijgebracht, d.w.z. van buiten de economische strijd, buiten het geheel van verhoudingen tussen arbeiders en werkgevers."

De arbeidersklasse, voorhoede van de vrijheid.

En Lenin geeft aan hoe deze taak vervul kan worden:

„Om aan de arbeiders politieke kennis bij te brengen . . . (is het nodig) te gaan tot alle klassen van de bevolking . . . te reageren tegen ieder symptoom van eigenmachtig optreden en onderdrukking, waar dit zich ook vertoont, welke de klasse of maatschappelijke laag is, die er van te lijden heeft, terwijl men tegelijkertijd het

1) *Wat te doen? Lenin. Keuze uit zijn werken, deel 1, blz 116, Pegasus 1949*

algemeen karakter van al deze feiten aantoont, teneinde hiermede een volledig beeld van de kapitalistische machtsuitoefening en uitbuiting te geven, . . . Aan allen zijn socialistische en democratische overtuiging uiteen te zetten . . . Aan allen en aan ieder afzonderlijk de historische draagwijdte, de wereldomvattende betekenis van de vrijheidsstrijd van het proletariaat uiteen te zetten."

Terwijl Lenin er op wijst, dat de communisten iedere actie steunen, die evenwijdig loopt aan de geschiedkundige ontwikkeling, legt hij de nadruk op de noodzakelijkheid om

„de algemene democratische taken voor het gehele volk uiteen te zetten en te onderstrepen, zonder een ogenblik onze socialistische mening te verbergen."

“Hij, die in de praktijk vergeet, dat het zijn plicht is om de eerste te zijn, die iedere algemeen democratische kwestie stelt en als zodanig oplost, is geen communist”.

Kortom: alle politieke en ideologische vraagstukken aanpakken, die zich aan het land voordoen als voortvloeisel van de strijd der arbeidersklasse, die

„de voorhoede is van alle revolutionaire krachten, die strijden voor de vrijheid" 1)

1) *Wat te doen? Lenin. Keuze uit zijn werken, deel 1, blz 121, Pegasus 1949*

Dat is de enige methode, die ons kan beveiligen tegen de passiviteit. Het zou onjuist zijn te zeggen: een of andere regering is door zijn samenstelling, door zijn politieke richting, door zijn onderworpenheid aan het buitenland, onmachtig om de levensvraagstukken van het land op te lossen; de ellende zal toenemen; een uitbarsting is onvermijdelijk; het is dus voldoende om te wachten.

De spontane strijd der massa's kan niets oplossen. Alles van deze spontaneïteit verwachten, zou betekenen de massa's, die overgeleverd zijn aan ellende en wanhoop, overlaten en blootstellen aan de invloed van de decadente burgerlijke ideologieën, dat zou betekenen, de levende krachten van het land als prooi geven aan „mystieke" avonturiers, aan fascistische dictaturen.

De concrete strijd voor de vrijheid eist in de allereerste plaats, dat wij ons klaar bewust worden van de draagwijdte van de reactionaire aanval, evenals van de draagwijdte van het verzet der arbeidersbeweging, met zijn betekenis voor de vooruitgang van het gehele land.

Wanneer de kruidenier of de boer zijn bijdrage levert aan een of ander stakingscomité, moet men de betekenis van dit gebaar goed begrijpen: door zo te handelen ondersteunt deze man de voorhoede van een leger dat opmarcheert naar een nieuwe toekomst, van een

leger waarvan hij zelf ook deel uitmaakt. Hij kent het persoonlijk drama van de staker, die iedere morgen heen en weer wordt getrokken tussen zijn vaderliefde en zijn solidariteit met de arbeidersklasse. Vandaag zal er weer geen loon komen, en de kinderen zullen honger lijden. Maar als hij zou capituleren in de strijd, dan zou hij zijn gezin ernstiger schade berokkenen: de zwakheid van vandaag zou leiden tot de volledige onderdrukking van morgen. In deze strijd, evenmin als in iedere andere, ontkomt men niet aan de dood door de dienstbaarheid.

Door de staker met zijn bijdrage te helpen, heeft deze kruidenier of deze boer de bedoeling om de élite, de bloem van het land te beschermen; hij weet, dat als hij deze voorhoede niet zou helpen door het persoonlijk drama te verzachten, als hij toeliet dat deze voorhoede in isolement ten onder ging, dat dan ook zijn eigen bestaansrecht en zijn vrijheid spoedig bedreigd zou worden. Hij weet, dat „*wanneer de arbeidersklasse alleen ten strijde trekt, haar overwinningskreet spoedig in een lijkzang verandert*” 1). Hij wacht derhalve niet tot dood en dienstbaarheid bij hem in de buurt komen, want dan zou het te laat zijn.

De enige manier voor iedereen, om zich zelf, zijn eigen boterham en zijn gezin, de

1) K. Marx, 18e Brumaire.

vrijheid en de onafhankelijkheid van het land en de mogelijkheid van vooruitgang te verdedigen, bestaat hierin de vernietiging van deze keurtroepen, die zich in de voorhoede van de strijd voor de mensheid bevinden, te verhinderen.

De vertrapping van deze keurtroepen door de ellende of door de nederlaag als gevolg van het feit, dat men haar alleen liet staan, zou onze hele beschaving veroordelen tot een ernstige terugval. Het Hitlerregiem heeft ons tien jaar lang een staaltje gegeven van dierlijke verwording.

Klassestrijd en landsbelang.

Enkele concrete voorbeelden: Wanneer de arbeidersklasse door haar stakingen strijdt voor een driemaandelijke herziening der lonen, dan strijdt ze er voor om de enige mogelijke rem en regelaar op te leggen aan de prijsstijging, d.w.z. aan de inflatie en aan het failliet van de munt.

Door te strijden voor het handhaven van de koopkracht der lonen, strijdt de arbeidersklasse voor het bestaansrecht van allemaal. Wanneer de arbeidersklasse heldhaftig de strijd opneemt tegen het gewelddadig optreden der politie en tegen het „vorderen" door de regering, dan bedenke men wel, dat de „worgwetten", die de arbeidersklasse zodoende schaakmat zet, niet alleen de vrijheid

van vakvereniging en de andere democratische rechten der arbeiders bedreigen, maar evenzeer de „rechten van de mens en van de burger“, van iedere mens en iedere burger en de vrijheden veroverd in drie revoluties, gedurende een heldenstrijd van anderhalve eeuw.

Wanneer de arbeidersklasse zich te weer stelt tegen de economische invasie der Amerikaanse trust, die haar bedreigt met werkloosheid, wanneer zij een regering aan de kaak stelt die — van de overeenkomst van Washington tot die van Londen en van de overeenkomst van Genève tot die van Havana — doelbewust de economie aan deze invasie uitlevert, dan verdedigen de arbeiders niet alleen het werk uit de vaderlandse fabrieken, maar ook de nationale onafhankelijkheid. Zij staan in de voorste verdedigingslinie tegen de algehele, stoffelijke en geestelijke kolonisering van het land. Er is geen mens vrij in een land dat tot slavernij gedoemd is.

Wanneer de arbeidersklasse strijd voert voor de lonen, wanneer ze weigert om zich door een overmaat van ellende te laten storten in de verdwazing en de wanhoop, welke het fascisme haar wil opleggen, dan strijdt zij niet alleen om de waardigheid van de werker te verdedigen, maar evenzeer om zijn waardigheid van mens en van denkend mens.

De geschiedenis van een eeuw van strijd, begonnen in 1848 heeft bewezen, dat men niet de arbeiders kan onderdrukken zonder tevens het geestelijk leven aan banden te leggen. Iedere dag begrijpen talrijker intellectuelen, dat het lot van de intelligentsia onverbrekkelijk verbonden is met dat van de arbeidersklasse. Tegenover een decadente bourgeoisie, die moet liegen om te kunnen blijven heersen, die moet dom houden om haar leugens te kunnen doen aanvaarden, sluiten de krachten van de arbeid en de krachten van de geest zich hecht aanéén.

CONCLUSIE.

Marx verklaarde: „*De mens maakt zijn eigen geschiedenis.*” Maar hij maakt deze niet in isolement. De geschiedenis schrijdt thans met de arbeidersklasse mee door ieder van haar gevechten. Het minste inzicht in de richting waarin de jongste geschiedenis zich beweegt is voldoende om dit in te zien. We behoeven hierover niet verder te redetwisten.

Het vraagstuk was nooit duidelijker gesteld: men moet met de arbeidersbeweging denken of er tegen.

„*Het materialisme --verklaarde Lenin — houdt om zo te zeggen het partij kiezen in, daar het verplicht voor het waarden van ieder feit zich vierkant en openlijk te*

plaatsen op het standpunt van een bepaalde maatschappelijke groep."

Er is evenmin een „derde weg" in de filosofie als in de politiek.

Het typische voor het communisme is juist, dat het geen droombeeld is, dat boven de mensen zweeft.

„Het communisme is geen ideaal, volgens welk de werkelijkheid zich zou behoren te gedragen. Wij noemen communisme de werkelijke beweging die de huidige toestand opheft" 1).

En daarom, bij de ontbinding der klassen, van de naties en van het geestelijk leven, waarvan het rottende kapitalisme ons heden het schouwspel biedt, verheft zich de menselijke wilskracht der arbeidersklasse in haar prachtige strijd. Tot al degenen, die zuchten over de decadentie, die toch slechts de decadentie is van één stelsel en van één klasse, richt zij deze uitdaging: Wil je, met mij, iets aan deze strevende wereld veranderen? Wil je, ja of nee?

1) *Marx, Duitse Ideologie*

Anarchie

ordeloosheid, wanorde.

Cynisch

op een ongevoelige, schaamteloze manier.

Decadent

in moreel verval verkerend.

Devies

wapenspreuk.

Effekt

uitwerking, gevolg.

Fetichisme

het geloof aan een geheimzinnige, bovennatuurlijke macht.

Inflatie

waardevermindering van het geld, ontstaan door het in omloop brengen van meer bankpapier, waardoor de goederenprijzen stijgen.

Intensiteit

mate van hevigheid.

Mystiek

geheimzinnig, verborgen, raadselachtig.

Mystificatie

misleiding

Passiviteit

toestand waarin niet handelend wordt opgetreden.

Perspectief

vooruitzicht, toekomst.

Regionen

streken, gebieden.

De samenstelling van de cursus
„Het vraagstuk van de vakbeweging”

- * 1. **De rol van de vakverenigingen in de kapitalistische maatschappij** door I. Borsjtsjenko. (Overgenomen uit Kwartaal nr. 4).
- * 2. **Lenin en Stalin over de vakbeweging in het imperialistische tijdperk** door I. Borsjtsjenko. (Overgenomen uit Kwartaal nr. 5).
- 3. **„De partij”** door J. Stalin — Uit: Stalin, Keuze uit zijn werken, deel I, bladz. 81, Uitgave Pegasus 1951.
- * 4. **„De klassenstrijd”** door J. Stalin.
- 5. **Moeten de revolutionairen in reactionaire vakverenigingen werken?** Uit: W. I. Lenin: „De linkse stroming”, bladz. 31, Uitgave Pegasus 1952.
- * 6. **De strijd om de lonen en het wetenschappelijk socialisme** door Roger Garaudy. (Overgenomen uit Kwartaal nr. 3).
- 7. **Het gedeelte over de vakbeweging uit de rede van P. de Groot in de partijbestuurszitting van 3 Juli 1952.** Zie Politiek en Cultuur van November 1952. **En de Congresrede van G. Wagenaar.**
- * 8. **De politieke massastaking** door Maurice Thorez. (Overgenomen uit Kwartaal nr. 7).
- 9. **Strijd!** Beknopte beschouwing van het Verbondsbestuur der E.V.C. (brochure).

Verder wordt de deelnemers geadviseerd om bij dit studieplan de roman te lezen van André Stil „De eerste stoot”, uitgave Pegasus 1953.

De met een * gemerkte nummers verschijnen in een speciale uitgave tegen de prijs van 15 cent per stuk bij uitgeverij Pegasus, Leidsestraat 25, Amsterdam.

UITGEVERIJ „PEGASUS” AMSTERDAM

15 CENT